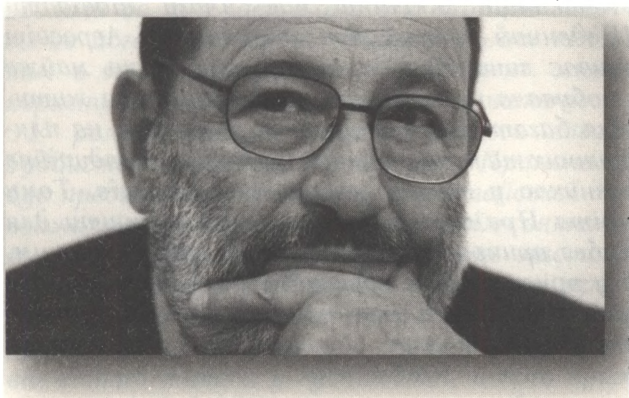

ЛІТЕРАТУРНА ІЛЮСТРАЦІЯ

Умберто ЕКО

Ноніта*

З італійської переклав Геннадій Федоров

[Цей рукопис передав нам начальник тюремної варти одного п'ємонтського містечка. Повідані цією людиною розпльвчати відомості про таємничого в'язня, який залишив манускрипт у цюпі, завіса туману над долею

автора, якесь дивне цілковите мовчання з боку тих, хто знав особу, що написала ці сторінки – все це примусило нас вдовольнитися тим, що нам було дано знати, й утішитися цими залишками рукопису – за винятком поточеного мишами – на підставі яких, ми вважаємо, читач зможе скласти собі уявлення про незвичайну справу Гумберта Гумберта (але хіба не парадоксальним чином таємничий в'язень Владімір Набоков виявився біженцем в області Ланге і чи не розкриває нам цей рукопис невідоме обличчя багатовеликого супротивника моралі?) і вивести з цих аркушів їх вміст: прихований урок – урок високої моралі під прахом ниці розпусти.]

Ноніта. Цвіт юності моєї, туга ночей моїх. Я ніколи не побачу тебе. Ноніта. Ноніта. Три склади як зіткане з ніжності заперечення: Но. Ні. Та. Ноніта, хай вічно буде пам'ять про тебе зі мною, поки не стане твій образ тьмою, а місцем твоїм гробниця.

Моє ім'я Гумберт Гумберт. Коли сталося це, я безшабашно виснажував себе торжествами юності. За словами людей, які знали мене, не тих, хто бачать тепер у цій казні зсохлу людину з першими ознаками пророчої рослинності, що робить шерехатими щоки; за словами людей, які знавали мене тоді, був я отроком обдарованим з патиною меланхолії, якій, гадаю, я зобов'язаний південним хромосомам мого

* Перекладено за виданням «Diario minimo», Tascabili Bompiani XIII edizione, 2004 © 1992/2003 RCS Libri S.p.A. webcontact@rcs.it

калабрійського предка. Діви, пізнані мною, жадали мене всім шаленством свого квітучого лона, вони стреміли до мене всю земну тривогу своїх ночей. Я мало що пам'ятаю про дів, яких пізнав, мої погляди ледве ковзали по їхніх щоках, які золотили проти світла шовковистим прозорим пухом, бо був хижо захоплений зовсім іншою пристрастю.

А захоплений, друже мій читачу, з усією шаленістю моїх ретельних років я був захоплений пристрастю до тих, кого ти з розніженою в'ялістю назвав би «старицями». Усім глибинним сум'яттям мого молодечства тягнувся я до них, уже відмічених суворістю неблаганних літ, зігнених фатальним сходом восьми десятків зим, жорстоко пригнічених жадаючою появою старіння. Для опису цих зневажених більшістю чоловіків дряхлиць, удостоєних неподобної байдужості звичайних приборників, usagers, двадцятип'ятирічних пружних тілом мешканок Фріулі, стиснений також і в цьому сплесками бурливого знання, що завжди придушє кожний притаманний мені порив цнотливості, застосую я, мій читачу, термін, в точності якого в мене немає невпевненості: паркиці*.

(* Парки – грецькі Мойри – три староримські богині людської долі: Нона, Децима та Морта, яких зображували у вигляді трьох стариць, перша з них пряде нитку життя, друга – змотує її, третя – перерізує ножицями.)

Що сказати вам, тим, що осуджують мене (toi, hypocrite lecteur, mon semblable, mon frère! тобі, лицемірному читачеві, подобі моїй, братові моему!), про ранішню здобич, яку запропоновано найлукавішому любителю паркиць серед багнищ цього нашого підземного світу! А ви, що прямуєте свій біг по вечірніх садах у тривіальному переслідуванні ледве округлих тілом отроковиць, що знаєте ви про смиренне і скрадливе, збуджуюче свербіж слідкування, яке любителю ветхих дів дозволено вести з лавиці старого саду в духовитій тіні базилики, на гравійній доріжці приміського цвинтаря, на розі богадільні недільним часом, біля дверей нічліжки, з рядів псаломщиків опікунської процесії, на доброчинній лотереї, з завжди закритого від сторонніх поглядів любовного, ой леле!, неминуче цнотливого укриття, звідки можна зблизька спостерігати за їх зрительними вулканічними складками лицями; за водянистими, затягнутими катарактою орбітами; за невірним порухом зсохлих губ, що запали у витончене провалля беззубого рота, губ, іноді прорізаних виблискуючим струмком слинявого екстазу; за знівеченими вузлуватими руками, які ледве перебирають чотки та нервово тіпаються у непристойному, провокаційному тику!

Друже-читачу, я ніколи не зможу передати тобі безутішне томління цих перебіжних жертв пари очей, їх спазматичний дроз від навмисних легких дотиків, від ліктьового поштовху у трамвайній давкотні («Даруйте, синьйоро, чи не бажаєте сісти?» О, чорт тебе забирай, та як насмілився ти перехопити затягнутий вологою погляд вдячності й відповідне «Дякую, добрий юначе!», ти, котрий волів би прямо на місці втілити в життя Бахусову сцену оволодіння?); від торкання литками колін під час поштивого просування між рядами стільців у післяполудневій самотності периферійного кінотеатру; від повного стриманої знемоги потиску – о, спорадичний момент гранично близького контакту! – кістлявої руки поважної стариці, якій я зі скрушеним

виглядом молодого першопрохідника допоміг перейти вулицю на сигнал світлофора

Події моїх насмішкуватих літ вели мене до інших іще зустрічей. Як сказано, виглядав я аж до біса гарно: смагляві щоки й ніжне дівоче обличчя, відмічене зародженням зрілості. Я не нехтував коханням ще не сформованих дівуль, але зносив його як данину обставинам віку. Пам'ятаю, одного травневого дня, коли світило стояло на вечірнім прузі – це було в провінції Варезе в парку одного гостинного маєтку над озером з червоною від призахідного сонця гладінню – лежав я під покровом кущів біля однієї шістнадцятилітньої, ще неопереної, одне ластовиння, охопленої жаром любовних устремлінь, які воістину лякали. І ось, мій читачу, в ту саму мить, знехотя віддаючи юнці легко спадаюче чудотворне місце моєї зрілості, я і вбачив, майже вгадав у вікні другого поверху обриси дряхлої зігнутої навпіл стариці, яка розгортала вздовж ноги безформний джгут чорної бавовняної панчохи. Швидкоплинне видіння цієї зритої здутими венами кінцівки з напливами жирових відкладень, яку ублажали немічні рухи старечих рук, що розминали панчішну грудкуватість, явилось мені (о, мої жадаючі очі!) безжально спокучливим фалічним символом, обласканим цнотливим жестом; і так лучилось, що тієї ж миті, охоплений екстазом, який від віддаленості став тільки сильнішим, я з хрипом вибухнув виливом біологічних складових моєї загари, які дівчисько (нетямуще жабеня, як я тебе ненавидів!) зі стогоном підібрало як данину своїм, ще нестиглим принаностям.

О, хіба могло колись збагнути ти, нерозумне знаряддя моєї відкладеної пристрасті, що споживаєш харчі з чужого столу? Що дурненьке марнославство твоїх незрілих літ було мені лиш палким порочним спільником? Від'їхавши з родичами наступного дня, ти за тиждень надіслала мені листівку з підписом: «твоя стара подруга». Чи вгадала ти правду, точним епітетом явивши свою прозорливість, чи то була жаргонна бравада ліцейської студентки на зло епістолярній філологічній спадщині?

О, з яким трепетом став я вдивлятися з того часу в вікна кожної ванної кімнати в надії угледіти позбавлений одягу silhouette, силует, вісімдесятилітньої перестариці? О, скільки вечорів провів я в самотньому жаданні, причаївшись за деревом і звернувши погляд на спроектований на фіранку профіль чиеїсь прародительки, яка найделікатнішим чином зосереджено шамкала, споживаючи свою їжу! Але яке жорстоке розчарування, раптове і блискавичне (tiens, donc, le salaud! яка мерзота! зверніть увагу) відчував я, угледівши фігуру, яка виходила з-за куліси театру тіней та являла з підвіконня своє оголене ество пишногрудої танцюристки з бурштиновими стегнами андалузської кобиліци!

Так місяці й роки проводив я в ненаситному полюванні на обожнених паркиці, спрямований до пошуку, який, я знаю, бере свій незгладимий в пам'яті початок з тієї самої миті мого народження, коли стара беззуба акушерка – результат марних пошуків мого батька, який тим ночним часом спромігся знайти тільки її, що стояла однією ногою край могили – витягла мене зі склизької темниці материнського лона і при світлі життя показала своє безсмертне обличчя jeune paque, молодой парки.

Я не шукаю виправдань для вас, що читають ці записи

(*a la guerre comme a la guerre*, на війні як на війні), але хочу хоча б пояснити, наскільки фатальним виявився збіг обставин, що привів мене до тієї перемоги.

Одна вечірка, на якій у колі запрошених був і я, виявилась жалюгідним *petting party*, збориськом шукаючих утіх парочок, складених з молодих манекенниць та ще статево незрілих університетських студентів. Надмірна хіть визивних красунь, які відверто пропонували свої груди з розстігнутої у запалі танцю блузи, не подобалась мені. Я вже подумував збігти з цього банального торговища ще незайманими проміжностями, коли тонкий звук, майже виск (хіба можна словами виразити шалену висоту тону та сипле згасання писку виснажених голосових зв'язок, *l'allure suprême de ce cri centenaire?* цього столітнього крику на граничній межі?), трепетний репет дряхлої стариці порушив тишу, що зустріла її. А в дверному отворі я вбачив її, її лик далекої парки того передродового шоку, її личину, відмічену натхненністю хтиво закручених сивих пасом; побачив залякле тіло, що похитувалося на кістлявих ногах, гостряками своїх кутів воно настовбурчувало тканину зношеного чорного плаття; зігнутий на дугу ламкий абрис кощавого стегна, яке беззахисно випирало під стародавньої стриманості та поштивого вигляду спідницею.

Господарка дому, пересічна дівуля, з підкреслено робленою гостинністю підняла очі до неба і мовила: «Це моя бабуся».

[Тут кінчається незаймана частина рукопису. Як вдалося зрозуміти з окремих рядків, які ще можна було розібрати, далі все відбувалося так. Через кілька днів Гумберт Гумберт викрадає бабуся у господарки дому і, всадивши її на раму велосипеда, прямує з нею до П'ємонт. Спочатку влаштовує в приюті для незаможних перестарілих, де тією ж ніччю оволодіває нею, відкривши, між іншим, що для стариці – це не перший досвід. На світанку наступного дня до стоячого у досвітньому садовому сутінку щасливця підходить молодик сумнівної зовнішності і незворушно питає, чи насправді стариця доводиться Гумбертові бабусею. Занепокоєний Гумберт з'їжджає разом з бабусею з приюту і починає карколомну гонку по шляхах П'ємонт. Вони відвідують Винний Ярмарок у Капеллі, Свято трюфелів у Альбі, беруть участь у дефіле масок у Кальєнетто, заїжджають на продаж великої рогаатої худоби у Ніцу Монферрато, на конкурс «Прегарна Мірошничка» в Іврею, на змагання з бігу в мішках на честь свята місцевого святого в Кондолі. В кінці цього божевільного кидання по нескінченності краю, який гостинно прийняв його, Гумберт помічає, що його котень уже по-давно і незворушно переслідує молодий дослідник у сідлі моторолера «Ламбретта», причому робить це зовсім не криючись. У містечку Інчіза Скапаччіно він відводить Ноніту до мозольного оператора, на хвилинку відскакує купити цигарок, повертається і бачить, що стариця залишила його та втекла з викрадачем. Кілька місяців Гумберт проводить у глибокому відчаї, врешті знаходить зрадницю, вже завідницю інституту вроди, куди її відвів спокусник. На лиці паркиці немає жодної зморшки, волосся сяє світлою міддю, губи, як свіжа червона квітка. При виді такого падіння Гумберта Гумберта охоплює пекельний жаль і німий

відчай. Не видавши слова, він купує дубельтівку і рушає на пошуки злодія. Знаходить недруга в кемпінгу, де той зайнятий видобуванням вогню тертям однієї об другу двох деревинок. Стріляє: один, два, три рази, все мимо, аж поки його не беруть під білі руки два служителі в чорних беретах та шкіряних маринарках. Незабарно арештованого Гумберта Гумберта присуджують до шести місяців ув'язнення за незаконне володіння зброєю та позасезонне полювання.]

1959

Від перекладача

«Лаконічний щоденник» уперше вийшов книжкою в 1963 р., назва перейшла до збірки від рубрики, яку письменник із 1959 р. вів у щоквартальному літературному часопису «Іль Веррі». Назва походить від міланської кав'ярні «Веррі», що значить «Кнури», хоча це не означає, що журнал мав відверто так і зватися, хоча і титулований «Кнури», у множині, зауважте, а все ж до титулу був доданий визначений артикль однини, так що, очевидно це кнури, але децо й не вони, таким от чином. Отже, часопис узяв ім'я від кав'ярні з «плідною» назвою (мабуть, щоб зробити більш плодовитим своє видання), де збирались поети, письменники і засновник журналу Лучано Анческі. Журнал мав ґрунтовні авангардні амбіції і справді, п'ятірка його поетів у подальшому сформувала ядро неоавангардної Групи 63. Умберто Еко почав співпрацювати з цим виданням з 1959 р., як уже сказано, публікуючи сатири на звички і звичаї та пародії на літературні, телевізійні й інші опуси під рубрикою «Лаконічний щоденник». Відтак зі згасанням рубрики часопису від видавництва Мондадори надійшла пропозиція підготувати збірку до друку самостійним томом. І «Лаконічний щоденник» вийшов у світ і продовжує це робити й досі.

Однак матеріалів було стільки (ще зі студентських літ Еко багато його сатир ходили по руках у списках) і вони так невпинно накопичувались, що нові pastiches і divertissements, пародії і розваги, зібрані вже в новій збірці, в 1992 побачили світ під новою назвою «Другий лаконічний щоденник» (Secondo diario minimo).

У передмові ж до першої збірки письменник сказав: «Тому що така доля пародії: вона ніколи не повинна боятися перебільшувати. Якщо влучає в ціль, то тим робить ніщо інше, як угадує наперед щось таке, що пізніше інші втілюватимуть не сміючись – і не червоніючи – з твердою та пихатою серйозністю».

Як бачимо, в нашому випадку Еко безжально пародіює знамениту «Лоліту» Владіміра Набокова, де, як пригадуємо, «старий» Гумберт Гумберт закохується в юну «німфетку» Лоліту. В Умберто Еко децо навпаки.

Геннадій Федоров (Чернігів)

Відкриття Америки¹

З італійської переклав Андрій Маслюх

ТЕЛМОН. Добрий вечір. На годиннику – 19.00, сьогодні 11 жовтня 1492 року, і ми готуємося вийти на прямий зв'язок з флагманським кораблем експедиції Колумба, яка до 6-ої ранку завтра, 12 жовтня 1492 року, має доправити першого європейського моренавта до берегів нової землі, нової планети, якщо дозволите мені таку метафору... це саме та terra incognita, якою марило стільки астрономів, географів, картографів і мандрівників. Дехто вважає її Індіями, куди таки вдалося дістатися якщо не зі сходу, то з заходу; інші ж припускають, що це взагалі новий континент – велетенський і недосліджений. З цієї миті і впродовж наступної доби наша радіотелевізійна компанія не припиняє мовлення; ми підтримуватимемо зв'язок із флагманським кораблем, «Санта-Марією», за допомогою встановленої там телекамери, а також із станцією на Канарах, із телецентром Сфорца у Мілані й університетами у Саламанці та Віттенберзі. Біля мене – професор Леонардо да Вінчі, визначний учений і футуролог, який у міру потреби надаватиме необхідні пояснення стосовно технічних особливостей цього надзвичайного починання. Передаю слово тобі, Станьо.

СТАНЬО. Як вам уже відомо, відеозв'язок можна буде встановити тільки в момент висадки. Телекамеру прикріплено до фігури на носі каравели, але антену, змонтовану на марсі грот-щогли, можна буде ввімкнути лише тоді, коли марсовий матрос-дозорець припинить спостерігати за обрієм, а вітрила спустять. На якій стадії свого епічного плавання перебувають наразі три каравели? З завмиранням серця стежимо ми за найбільшим починанням в історії людства, за початком нової ери, яку дехто вже пропонує називати «новим часом». Так, людина залишає позаду середньовіччя і робить новий крок у своїй духовній еволюції. Схожі почуття проймають, вочевидь, і технічних працівників на мисі Канаріас... Та про це ми запитаємо в Руджеро Орландо, який залишив осідок уряду в Палаццо Монтечіторіо спеціально для того, щоб долучитися до створення цієї історичної телехроніки. Орландо, ти мене чуєш?

ОРЛАНДО. Так? Чую тебе. Ти мене чуєш?

СТАНЬО. Руджеро?

ОРЛАНДО. Так? Ти мене чуєш?

СТАНЬО. Ти мене чуєш, Руджеро?

ОРЛАНДО. Як я вже сказав, чую тебе добре. У нас на мисі Канаріас панує неабияке напруження. Місце, де перебувають цієї миті три галери Христофора Колумба...

СТАНЬО. Перепрошую, Руджеро, але мені здається, що це не галери...

¹ Перекладено за виданням: Umberto Eco, *Diario minimo*. – Milano: Oscar Mondadori, 1978.

ОРЛАНДО. Хвилинку... мені підказують... Тут, у центрі управління, стоїть пекельний галас, бо триста босих кармелітів саме правлять водночас триста врочистих мес, що має посприяти успішному завершенню плавання... А, так, насправді це не галери, а шхуни. Шхуни! Шхуна – це типове судно...

СТАНЬО. Вибач, Руджеро, але я чув, що йдеться про каравели...

ОРЛАНДО. Що? Нічого не чути... тут страшений гамір ... А, й справді, як я вже казав, мова про три каравели: «Нінью», «Пенту»... ні, стривайте, «Пінту» і «Санта-Редегонду».

СТАНЬО. Перепрошую, Руджеро, але в повідомленні Національної Пресової Агенції згадано про «Санта-Марію»...

ОРЛАНДО. Справді, мені тут теж підказують, що то «Санта-Марія»... маємо, таким чином, дві версії. У будь-якому разі, каравела – це типове судно, невелику модель якого для мене недавно зробили... На мені, до речі, ви бачите мундир юнги іспанського флоту. Отже, каравели...

ТЕЛМОН. Вибач, Руджеро, що перебиваю, але поруч зі мною – професор Вінчі, який може розповісти нам про те, що саме приводить каравели в рух...

ЛЕОНАРДО. Янней ан акилев яцитп едно...

ТЕЛМОН. Секундочку, до уваги апаратної на Віа-Теулада... Професор Вінчі має химерну звичку говорити справа наліво, тому відео треба прокрутити задом наперед. Пам'ятаєте, саме через це й було передбачено дев'ятисекундну паузу між записом і виходом в ефір. Готові? Прокрутити задом наперед, чуєте?! Поїхали!

ЛЕОНАРДО. Онде птиця велика на ймення...

ТЕЛМОН. Перепрошую, професоре Вінчі, але нас дивляться двадцять мільйонів телеглядачів... Можливо, доречно було б висловлюватися трохи простіше...

ЛЕОНАРДО. Гаразд, даруйте. Отже, каравелу урухомлює система, відома як wind and veil, себто «вітер і вітрило», а на поверхні вона тримається з огляду на закон Архімеда, згідно з яким тіло, занурене в рідину, виштовхується вгору з силою, що відповідає масі витісненої цим тілом рідини. Вітрила, ключовий елемент системи, піднімаються на трьох щоглах – грот-щоглі, бізань-щоглі та фок-щоглі. Особливу функцію виконує бушприт, до якого кріпиться клівер, і бом-клівер, а фор-брамсель і контр-бізань допомагають лягати на правильний курс.

ТЕЛМОН. А сам морський корабель прибуває на місце призначення у тому самому стані, в якому вийшов у море, чи під час плавання від нього відокремлюються якісь ступені?

ЛЕОНАРДО. Скажу вам таке: на морському кораблі відбувається процес поступового виснаження, званий зазвичай kill and drawn чи то пак «убивай і топи». Коли хтось із моряків дозволяє собі некоректну поведінку стосовно адмірала, то його просто б'ють по голові і викидають у море. Це, так би мовити, mutiny show-down або ж критична мить придушення бунту. На «Санта-Марії» ми спостерігали вже три фази зазначеного процесу, і саме вони дали адміралові Колумбу змо-

гу відновити контроль над морським кораблем і керувати ним, так би мовити, в ручному режимі... У таких випадках адмірал має виявляти неабияку пильність і слухної миті втручатися в перебіг подій...

ТЕЛМОН. Бо інакше втратить контроль за тим, що відбувається на борту, зрозуміло. А скажіть-но мені, яку технічну функцію покладено на юнгу?

ЛЕОНАРДО. О, надзвичайно важливу. Його функція полягає у feeding back. Для широкого загалу це можна перекласти як «випускний клапан». Я вже давно займаюся цією технічною проблемою і, якщо хочете, покажу вам деякі свої малюнки на анатомічну тематику...

ТЕЛМОН. Дякую, професоре Вінчі, але, схоже, настав час зв'язатися зі студією в Саламанці. Слово тобі, Бонджорно!

БОНДЖОРНО. Вітаю! Сьогодні, в цей радісний день, ми зібралися тут, у студії «Саламанка-1», щоб поспілкуватися з кількома мудрими головами; їхня думка, як то кажуть, таки щось трохи важить. Перше питання адресуємо вельмишановному панові ректору Саламанського університету... будь ласка, станьте ось тут, де позначено крейдою. Скажіть, пане ректоре, що ж це за Америка, про яку тільки й мови останнім часом?

РЕКТОР. Дим, ось що це таке, – дим!

БОНДЖОРНО. Вибачте, пане ректоре, але наші експерти вважають, що це кон... так, континент.

РЕКТОР. Та ні, яке там... шкода, знаєте, що у вас такі експерти. Я в цьому випадку опираюся на Птоlemeїв «Альмагест». Перевірте і самі побачите, що ймовірність щось там знайти просто мізерна. Адмірал Колумб стверджує, що можна «шукати Схід на Заході», але це твердження абсолютно безпідставне. Адже всім відомо, що земля закінчується за Геракловими стовпами, а те, що трьом каравелам буцімто пощастило залишитися цілими й неушкодженими поза вказаними межами, – просто наслідок такого собі телеобману, спричиненого втручанням диявола. Вся ця авантюра з Колумбом – це, звісно, результат слабкості, яку виявила компетентна влада стосовно гідної хіба студентів суперечки; свої міркування на цю тему я маю намір викласти у книжці, яку саме готую для видавництва «Русконі». З іншого боку, навіть якби таке плавання можна було здійснити, то морським кораблям унаслідок нестачі ангельського палива неминуче забракло б автономності. Бачите, як навчають різні собори, основне питання полягає в тому, скільки ангелів може поміститися на вістрі голки, але ніде в соборних документах немає жодної згадки про те, що ангели можуть перебувати і на вершині фок-щогли. То були б лише вогні святого Ельма, а отже – диявольські прояви, нездатні допровадити каравелу до землі обітованої чи, коли ваша ласка, незнаної.

БОНДЖОРНО. Усе це дуже складно, і я й гадки не маю, що сказати... Подивимось, до якого рішення прийдуть наші експерти, а вам – успіху на «Що? Де? Коли?»! Ми ж поговоримо зараз із ще одним дуже важливим експертом, до думки якого варто прислухатися. Це – декан Королівського картографічного товариства Португалії. Отже, пане декане, як ви гадаєте, Колумб справді пливе до Індій?

ДЕКАН. Це непросте питання... Колумб завинив тим, що взявся шукати відповідь на нього емпіричним шляхом, а не підійшов до визначення проблеми по суті. Бачте, *non sunt multiplicanda entia sine necessitate*... тобто не слід множити сутності без потреби. Такий хід думок приводить нас до твердження про існування одної-єдиної Індії. Виходячи з цього, Колумб мав би рано чи пізно досягнути крайньої східної точки азійських земель, а точніше – гирла річки Уссурі. Якби це справді було так, то експедиція не мала б сенсу, оскільки ті краї не відіграють у світі жодної ролі ні з погляду політики, ні з погляду географії. Ще він міг би висадитися на східному узбережжі острова Сіпанго, але тоді економіку Середземномор'я скоріш за все спіткали б серйозні негативні наслідки. Серед тамтешнього населення побутує згубний звичай запозичувати чужі технічні винаходи й імітувати їх, використовуючи напівпровідникові технології, а тому ринок морських республік затопили б тисячі досконало зімітованих каравел, які коштували б значно менше, ніж у Європі. За таких обставин у Венеційській республіці неминуче почалася б економічна криза, якщо тільки влада на чолі з дожем не розглядає можливості спорудження нових корабельні у Порто-Маргера – а це мало б руйнівні наслідки для рівноваги в лагуні...

БОНДЖОРНО. Зрозуміло. У нас тут присутній також декан факультету права Гранадського університету, який розповість нам про юридичні аспекти цього відкриття. Багато хто запитує, кому належатимуть нові землі. Отже, кому належатиме та частина океану, яку перетинає Колумб?

ДЕКАН. З погляду міжнародного права це вельми серйозне питання. Насамперед маємо тут проблему розподілу територій між Іспанією і Португалією... навряд чи я значно випереджу події, якщо скажу, що треба скликати конференцію – наприклад, у Тордесільясі, – і провести ідеальну демаркаційну лінію між сферами впливу...

ЕЛІО СПАРАНО. Перепрошую, Бонджорно... Говорить студія Сфорца в Мілані. У нас тут зібралася група визначних міланських юристів, які не згодні з такою постановкою питання і стверджують, що це абсурдно. Якщо йти таким шляхом, то, враховуючи ще одну морську потугу – Англію, ми рано чи пізно дійдемо думки, що колись ці нові землі будуть поділені на три сфери впливу – англосаксонську, іспанську та португальську... Це ж фантастика! Був у нас тут професор Трімаркі, який хотів щось сказати на цю тему... Професоре! Де ви? Хвилинку... Так? Мені щойно повідомили, що професор унаслідок банального інциденту не зміг виїхати з університету. Гаразд, у такому разі передаю слово студії у Віттенберзі. Піппо Баудо?

БАУДО. Говорить телестудія у Віттенберзі. Ми хотіли б запитати де-що в молодого, але вже досвідченого богослова-августинця з Віттенберга – одного з тих, на кого наша свята Католицька Церква покладає особливу надію. Скажіть, докторе Лютер, на вашу думку, ця висадка призведе до справжньої революції в історії людства, що матиме вагомі і тривалі наслідки?

ЛЮТЕР. Знаєте, революції бувають не тільки технологічного характеру. Трапляються часом і внутрішні зміни, які можуть призвести до набагато більших, справді драматичних і піднесених результатів...

БАУДО. Блискача відповідь... Невже ви хочете сказати, що в майбутньому можуть відбутися якісь внутрішні переміни, здатні наробити галасу більше, ніж ось це велике наукове відкриття?

ЛЮТЕР. Не вірте, не вірте...

БАУДО. О-о, дуже загадково. Знаєте, сміх та й годі, але я ладен уже вам повірити. У мене взагалі девіз: «Вір пильно і гріши сильно». Ха-ха!

ЛЮТЕР. Гарний вислів. Ви не могли б мені його записати?

СТАНЬО. Секундочку, перепрошую... Через звуковий канал до нас долинають якісь голоси... Здається, вони побачили землю! Ось, виразно чути, що там кричать: «Земля, земля!» Орландо, ти теж це чуєш?

ОРЛАНДО. Тут у нас не чути нічого. Хвилинку, зараз я поцікавлюсь, які останні новини отримувала станція на Азорах...

СТАНЬО. Так, вони справді побачили землю. Корабель швартується... Все, вони висадилися!!! Сьогодні, 12 жовтня 1492 року, людина вперше ступила на берег Нового Світу. Орландо, що там кажуть?

ОРЛАНДО. Значить так... з останніх повідомлень випливає, що висадку відкладено на місяць, а земля, яку побачили моренавти, виявилася одним із Ліпарських островів.

СТАНЬО. Та ні, Орландо, я ж ясно чув...

ТЕЛМОН. Алло?! Так? Ага. Рацію мають обоє – і Станьо, й Орландо. Корабель справді кинув якір, як стверджував Станьо, проте не біля твердої, так би мовити, землі, а біля Сан-Сальвадора – острівця у Карибському архіпелазі... один географ уже запропонував охрестити ту частину океану Морем Супокою. Та ось увімкнулася нарешті телекамера, змонтована на носі флагманського судна. Бачимо, як Христофор Колумб ступає на берег, щоб установити там стяг його католицької величності! Це грандіозне видовище... З-під пальм назустріч моренавтам виходить група якихось прикрашених пір'ям осіб. Зараз ми почуємо перші слова, які промовить людина в Новому Світі. Заговорити збирається моряк, що йде попереду, – боцман Бачіччін Пароді...

ПАРОДІ. От холера, адмірале, вони ж голі!

СТАНЬО. Що він сказав, Орландо?

ОРЛАНДО. Чути було не дуже добре, але це явно не умовлені задалегідь слова... Мені тут підказують, що йдеться, напевне, про феномен перехоплення розмов. Схоже, в Новому Світі таке трапляється частенько... Але увага! Говоритиме адмірал Колумб!

КОЛУМБ. Це маленький крок для моряка, але великий – для його католицької величності... Холера ясна, що це у них на шиї? До дідька! Це ж золото! Золото!

ОРЛАНДО. Завдяки телекамері перед нами розгортається достоту грандіозне видовище! Моряки зриваються з місця і біжать до тубільців великими, просто-таки величезними стрибками. Це – перші стрибки людини в Новому Світі. Вони знімають із шиї в тубільців зразки мінералів

Нового Світу і складають їх до чималих пластикових мішків... Ось тубільці, намагаючись утекти, заходяться і собі високо стрибати; через незначну силу тяжіння вони просто позлітали б у повітря, якби моряки не прикріпили їх до землі важкими ланцюгами... А тепер бачимо, що тубільців, як то заведено у цивілізованому світі, вже вишикувано у рівну колону, моряки ж вирушають тим часом назад до кораблів із важкими мішками, які наповнено зразками місцевих мінералів. Мішки, видно, важелезні; щоб зібрати їх і донести до кораблів, треба було докласти немало зусиль...

СТАНЬО. Ось вона – ноша білої людини! Так, цього видовища ми не забудемо ніколи. Віце-президент Де Фео вже надіслав вітальну телеграму. Сьогодні розпочинається нова фаза в історії нашої цивілізації!

1968

Про перекладача

Андрій Маслюх народився 1975 року у Львові. Попри проблеми зі здоров'ям (наслідки ДЦП), у 1998 закінчив Львівський національний університет імені Івана Франка (англійська філологія, диплом з відзнакою), згодом навчався також у Центрі італійської мови та культури при ЛНУ. З кінця 1998 – перекладач-фрілансер. Перекладає в основному з англійської та італійської. Спеціалізується на перекладі християнської класики (св. Ігнатій з Лойоли, св. Тереза з Авілі, св. Йоан від Хреста), має в

доробку і художні переклади (Клайв Стейплз Люїс, Артур Конан Дойл, Ентоні де Мелло, Умберто Еко, Андреа Каміллері). У 2008 стажувався в науково-дослідницькому центрі «Еціо Алетті» при Папському Східному інституті (Рим, Італія). Учасник 18-го Міжнародного форуму видавців у Львові. Член журі конкурсу «Найкраща книга Форуму видавців» 2011 року. Бере участь у проєкті «Дерев'яні храми України». Одружений, мешкає у Львові. Уривки з перекладів і статті можна переглянути на персональному вебсайті «Драгоманія» (<http://andriymasliukh.wordpress.com>).